

DSI in založba Mladika

Pesnice štirih regij ob svetovnem dnevu poezije

Prvi dan pomladi, 21. marec, je od leta 2000 obenem tudi svetovni dan poezije. Unesco je z njim želel po vsem svetu valorizirati to zlahka obliko umetnosti, v človeštvu prisotno že v antiki, ki pa je v sodobnem svetu še vedno večkrat podcenjena. Društvo slovenskih izobražencev je tokrat svoj tradicionalni ponedeljkov večer organiziralo skupaj z založbo Mladika, saj je letos dan poezije bil prav na ponedeljek. Ob prihodu v Peterlinovo dvorano je obiskovalce pričakalo prijetno presenečenje, s katerim je bilo takoj jasno, da so organizatorji hoteli z nevsiljivo potezo vsakega gosta večera osebno nagovoriti in ga obogatiti z zakladi iz svetovne poezije. Vsak je namreč na svojem sedežu dobil s trakom prevezan zvitek papirja, na katerega je bila natisnjena ena od poezij iz svetovne literature. Program srečanja je imel tokrat ženske poteze, saj so bile protagonistke večera pesnice iz slovenskega zamejstva v Italiji: s Tržaškega Majda Artač, Marija Kostnapfel, Sanja Širec in Zlatka Obed, s

širšega Goriškega Liliana Visintin, iz Benečije Marina Cernetig, Claudia Salamat in Andreina Trusgnach ter Silvana Paletti iz Režije. Tako so gostje zastopale ves zamejski prostor. Večer so si organizatorji zamislili že pred časom in so ga končno lahko po dolgem obdobju pandemij izvedli v živo. Kot je uvodoma povedala urednica knjižnih izdaj pri založbi Mladika Nadia Roncelli, so se pri zamisli večera naslonili na monografijo literarne ustvarjalke in kritičarke Vilme Purič z naslovom *Sodobne tržaške pesnice*, ki je izšla pri založbi Mladika. Zato je najprej dala besedo prav avtorici študije in njenim ugotovitvam. Ta je najprej pohvalila dejstvo, da je uspelo na ponedeljkovem večeru združiti ustvarjalke, ki pripadajo različnim realnostim. Pesnice se izražajo na različne načine: v knjižni slovenščini, v narečju in tudi v drugih jezikih. Prisotna je tudi zelo velika pestrost v obliki njihovega umetniškega izražanja. "Vsaka izmed njih s svojim načinom izražanja daje glas svojemu prostoru, svoji ženskosti oz. svojemu jazu", je poudarila Purič. Že v svoji monografiji

je avtorica dokazala, da pesnice iz zamejstva vnašajo v slovensko literaturo nov, "povsem svojski pogled na svet", saj nanj gledajo iz svojega gledišča, iz "dvojnega obrobja": manjšinskega in tudi ženskega. Razumljivo

tradicionalno za ženske nedostopen (v pesmih Ljubke Sorli je npr. prisotno trpljenje med 2. svetovno vojno, vendar v perspektivi pravičnejše družbe, v vrednotah miru in sožitja; Sanja Širec pa razmišlja o družbi, vojni in militarizmu).

zakladnice njihove poezije. Ob njihovem nastopu so poslušalci lahko odkrili, da se v poeziji zamejskih pesnic skrivajo pravi biseri, ki so premalo znani. Razumljivo je, da občutljiva pesniška duša še posebej občuti tragične dogodke v zvezi

Ali poezija *Dihanje* Marije Kostnapfel: Kako še lahko diham, ko vem, kaj se je zgodilo? To ni več šala. Možnosti so zdaj zaprte, zatrta je drobna epska črta. Nas pa je veliko, dihamo in smo tiho. Čeprav je pesem *Pridejo ponoc* (Andreina Trusgnach, Benečija), nastala že pred 45 leti, je njena metaforika tragično aktualna: *Pridejo ponoc te čejo stort umret, ... pridejo po nas, ko tatje! Pa mi bomo pokoncu, Vsi vkupe, na sred vasi zepejemo na moc tiste pjesmi, ki so nas učil te star ... an oni pridejo s skarjami za nam odrezat jezik ... Treba je poudariti, da smo se omejili le na te tri pesmi, ki so nas najbolj pretresle, in da so avtorice prebrale izbor res odličnih pesmi. Večer poezije se je prepletal tudi z glasbeno umetnostjo. Za to sta poskrbela mlada pianista iz razreda prof. Claudie Sedmach z Glasbene matice, Goran Košuta in Asja Rapotec.*

P.in

foto damj@n

je, da so v njihovi poeziji prisotni aspekti sveta, ki so drugim nedostopni. S tem pa Purič nikakor noče reči, da njihova poezija predstavlja konkurenco moškemu ustvarjanju, saj ženska poezija izhaja iz že ustaljene – "moške" poezije; ji pa dodaja nove elemente. Predhodnice pesnic današnje generacije so s svojo poezijo "pogumno vstopile v javni družbeni prostor", ki je bil

Opozorila je na novost, ki so jo v slovensko poezijo vnesle prisotne pesnice, npr. relacijsko pojmovanje prostora, ki ima moč, da se regenerira, in relacijski jaz, nova oblika jaza, ki ni zazrt samo vase, ampak odprt za drugega in v stiku z njim. Na večeru je nato Nadia Roncelli prisotne pesnice povabila, da stopijo iz sence in prisotnim dovolijo, da okusijo vsaj delček bogate

z agresijo na Ukrajino in trpi ob njej. V zvezi s tem je posebej pretresljiva poezija Majde Artač, ki pravi: "Rodilo se je bitje dete deklica v podzemnem zaklonišču ..... kdaj se bo rodilo upanje, kdaj mir?"

Spominsko popotovanje v kraje trpljenja

Po sledovih pesnika Balantiča in mučenca p. Corteseja

Rafaelova družba iz Ljubljane in Knjižnica Dušana Černeta iz Trsta, ki sta novembra 2019 pospremila tri avtobuse iz

pričevalcev sta vso pot na avtobusih in posameznih obiskanih točkah skrbela časnikarja Erika Jazbar in Ivo Jevnikar.

načrtovano, a ga je pandemija preprečila, je minilo sto let od njegovega rojstva. Poleg Jazbarjeve je pri kostnici spregovorila podžupanja

udeleženci molili za žrtve taborišč in vojne v Ukrajini ter zapeli, spregovoril pa jim je tudi župnik Pierpaolo Peron, ter pred obeležjem v spomin

v Rimu Tomaž Kunstelj, padovanska občinska odbornica za vzgojo in prostovoljstvo Cristina Piva, svetnik Gianni Berno, ki je v

spovednico, ki je danes njegovo spominsko obeležje v baziliki sv. Antona v Padovi, obnovil potek postopka, ki se je začel leta 2002. Za

Udeleženci pri obeležju na mestu, kjer se je razprostiralo fašistično taborišče pri Gonarsu (foto: Rafaelova družba)

Padovanska odbornica za vzgojo in prostovoljstvo Cristina Piva in Ivo Jevnikar pred obeležjem v spomin na p. Placida Corteseja v Chiesanuovi (foto: Gianni Berno)

Del udeležencev poslušaja p. Laggionija pred spovednico v baziliki sv. Antona v Padovi, ki jo je uporabljal p. Placido Cortese in je zdaj spominsko obeležje (foto: Rafaelova družba)

Slovenije in zamejstva po poteh slovenskih medvojnih internirancev in poveljnih beguncev v taboriščih v Višku (Palmanova) in Monigu (Trevise), sta 12. marca 2022 pospremila več kot 80 udeležencev po poteh internirancev v italijanskih koncentracijskih taboriščih v Gonarsu in Chiesanuovi (Padova). Za zgodovinsko razlago in branje spominov

Prvi postanek je bil ob kostnici internirancev na pokopališču v Gonarsu, kjer sta predstavnik organizatorjev Lenart Rihar in Ivo Jevnikar položila venec v spomin na žrtve taborišča in na Franceta Balantiča, saj je tudi pesnik trpel v taborišču in to podoživel v nekaterih poezijah, ki so jim nato prisluhli. Novembra lani, ko je bilo potovanje sprva

občine Gonars Maria Cristina Stradolini. Sledil je postanek pri obeležju, ki stoji na mestu, kjer se je med vojno razprostiralo taborišče. Nekdanje taborišče v padovanskem predmestju Chiesanuova, danes opuščena vojašnica, pa še stoji, vendar ni dostopno, zato se je obisk omejil na postanka v župnijski cerkvi, kjer so

na mučenca p. Placida Corteseja, minorita, ki je zelo pomagal internirancem, pozneje pa še civilistom in zavezniškimi vojaki, ki so pobegnili iz taborišč. Judom in upornikom proti trinoštvu, kar je plačal z življenjem v gestapovski mučnici v Trstu. Tudi tam so organizatorji položili venec, spregovorili pa so jim slovenski veleposlanik

občinskem svetu v Padovi 21. februarja prodiral s predlogom, ki so ga vsi soglasno podprli, da se del opuščene vojašnice ohrani v spomin na žrtve fašističnega taborišča in na p. Corteseja, ter minoritski pater Giorgio Laggioni. P. Giorgio Laggioni je kot vicepostulator v postopku za razglasitev p. Corteseja za blaženega pred Cortesejevo

razglasitev p. Placida za blaženega je potreben le še dokaz, da se je na njegovo priprošnjo zgodil čudež. Udeleženci so na tej zadnji postaji potovanja tudi molili v ta namen. Tako kot v Chiesanuovi so tudi v baziliki pustili lepo okrašeno slovensko svečo in se vpisali v knjigo obiskovalcev in priprošenj.